

cijfers voor longtuberculose laat voor enkele leeftijdsgroepen een stijging zien. De algemene conclusie kan echter luiden dat de gezondheidstoestand van de bevolking zich ondanks de moeilijkheden op een goed peil wist te handhaven.

De voorzieningen voor enkele bevolkingsgroepen behoeven zeker verbetering. Zo dient onder meer de melkverstrekking aan kinderen ook in de vakantie te worden voortgezet en moeten de voordelen der bedrijfscantines door een groter aantal personen te genieten zijn; oude mensen hebben tegemoetkomingen nodig bij het verkrijgen van hun voedsel, ziekenhuizen stellen zeer bijzondere eisen.

Met erkenning van het gunstige effect dat de voedselrantsoenering gehad heeft, beschouwt de commissie haar niettemin als een noodzakelijk kwaad. Ook de psychologische bezwaren verbonden aan de beperkingen trok zij binnen haar gezichtskring. De lange wachttijden voor de winkels, de moeilijkheden die het bereiden van smakelijke, afwisselende maaltijden in de weg stonden, en ook de beperkingen die men zich moet opleggen bij het betonen van gastvrijheid jegens kennissen, dit alles verzwaart de last die de bevolking heeft te dragen. Een op theoretische gronden geschikt menu kan voorts door de bijzondere persoonlijke en nationale opvattingen over voedsel in de praktijk onvoldoende blijken te zijn. Het verslag eindigt met de wens naar een onderzoek van de vraag in hoeverre de rantsoenering een wijziging zal bewerkstelligen in de voedingsgewoonten van het Britse volk.

M. F. POLAK

BRIEFWISSELING

De bibliothecaris van het *Tijdschrift* zoekt, ten behoeve der Boekerij, ter overneming een exemplaar van de studie van dr W. F. R. ESSED, getiteld *Over den oorsprong der syphilis*, academisch proefschrift Leiden, 1933.

REDACTIE

INGEZONDEN

Ter bevordering van spoedige plaatsing van de stukken, behoudt de Redactie zich het recht voor, deze zo nodig te bekorten

VARIOLISATIE OF INOCULATIE

In de klinische les van prof. dr A. PONDMAN (*N.T.v.G.*, 95, 507, 1951) valt mijn aandacht op het woord *variolisatie*, waarmede schrijver bedoelt de vóór JENNER gebruikelijke methode om te beschermen tegen pokken. Met JENNER verschijnt dan het begrip *vaccinatie* (*vacca* = koe) in de literatuur.

Vóór JENNER zijn twee zeer verschillende wijzen van bescherming te onderscheiden namelijk: a. de reeds vele eeuwen voor Christus beginnende pogingen tot onvatbaar maken zonder inenting (de pokkenhemden der Chinezen, de geïmpregneerde wollen draden in de neus enz.) en b. de *inoculatie*, waarbij de pokstof met naalden of scherpe voorwerpen in de huid werd gebracht. Ook deze methode is zeer oud, getuige de beschrijvingen van scarificaties in Hindoestan en het citaat van CASSIUS DIO 92 n. Chr. (KÜBLER, *Geschiede der Pocken und der Impfung*, bl. 26).

Het woord „variola” voor pokken wordt het eerst gebruikt in 570 n. Chr. door M. V. AVANCHES („Hoc anno morbus validus cum profluvio ventris et *variola*